

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 04 Mayıs 2012
Nr. Ref.: RK229/12

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Dava No: KI 27/11

Başvurucular

Xhevdet Rrahmani

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev. nr. 820/2010 sayı ve 25 Ocak 2010 tarihli kararının Anayasa uygunluğu denetimi

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Ivan Čukalović, Üye
Gjyljeta Mushkolaj, Üye
Iliriana Islami, Üye

Başvurucu

1. Başvurucu, Podujeva Belediyesi Iladovc köyü mukimi Bay Xhevdet Rrahmani'dir.

İtiraz edilen karar

2. Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev. nr. 820/2010 sayı ve 25 Ocak 2010 tarihli kararı.

Dava konusu

3. Başvurucu, kendisinin engelli olarak haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, ihlal edildiğini ileri sürdüğü herhangi bir Anayasa hakkı belirtmemiştir. Başvurucu, engelli olarak engelli emeklilik hakkının tanınmasını talep etmiştir.

Hukuki dayanak

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 maddesi, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın (bundan sonra: "Yasa") 46, 47, 48 ve 49. maddeleri ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 56 (2). kuralına dayandırılmıştır.

Davanın Mahkeme'deki seyri

5. Başvurucu 28 Şubat 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.
6. Mahkeme Başkanı Üye Robert Carolan'ı raportör yargıç olarak görevlendirmiş, Snezhana Botusharova başkanlığında üyeler Enver Hasani ve Gjyljeta Mushkolaj'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Ön İnceleme Heyeti 7 Mart 2012 tarihinde raportör yargıcın raporunu görüştüktan sonra başvurunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

8. Belgrat Şehir Birliği Emekçiler Emeklilik ve Maluliyet Sigortası Çıkarların Özyönetimi Birliği (ÇÖB) tarafından başvurunun babasına 5 Eylül 1980 tarihinde engelli çocuğuna (başvurucuya) yardım için aylık ücret hakkı tanınmıştır.
9. 27 Ocak 2006 tarihinde başvurucuya engelli emekliliği hakkı tanınarak 12 Ocak 2005 tarihinden geçerli olmak üzere geriye dönük etkili olmuştur. O dönemde başvurunun 2003/23 sayılı Kosova Engelliler Emekliliği Yasasına göre onaylı emeklilik şartlarını yerine getirdiği tespit edilmiş ve bir yazı ile onaylı emeklilik durumunun beş yıl sonra tekrar değerlendirileceği bildirilmiştir.
10. Başvurucunun onaylı emekliliği 20 Nisan 2010 tarihinde Emeklilik İdaresi Departmanı Sağlık Değerlendirme Komisyonu tarafından yeniden görüşülüp başvurunun kalıcı engelli durumu olmadığı tespit edildiğinden engelli emeklilik hakkı iptal edilmiştir.
11. Başvurucu 8 Haziran 2010 tarihinde Engelli Emeklilikleri İtiraz Heyetine (bundan sonra: "Heyet") itirazda bulunmuştur.
12. Başvurucunun itirazı 28 Temmuz 2010 tarihinde yerinde bulunmayarak reddedilmiştir. Heyet, başvurunun kalıcı engelli onaylı emeklilik hakkında yararlanabilmesi için komisyonun yeterli kanıtı sahip olmadığını ve kararın 2003/23 sayılı Engelli Emeklilikleri yasasına uygun olduğunu tespit etmiştir.

13. Başvurucu Kurulun bu kararına karşı Yüksek Mahkeme'ye itiraz başvurusunda bulunmuştur. Bu itirazında başvurucu Komisyonun kararının meşruluğunu sorgulayarak Komisyonun kendisinin sunduğu ağır sağlık durumu ve iş yapma engelliliğiyle ilgili delilleri dikkate almadığını ileri sürmüştür.
14. Yüksek Mahkeme'nin A. nr. 820/2010 sayı ve 25 Ocak 2011 tarihli kararı ile başvurucunun itirazı yerinde bulunmayarak reddedilmiştir. Yüksek Mahkeme, başvurucunun 3. maddeye göre belirlenen koşulları yerine getirmediği tespitinde bulunurken Komisyonun 2003/23 sayılı Kosova Engelli Emeklilikleri Yasasını doğru uyguladığını tespit etmiştir.
15. Bu karar 15 Şubat 2011 tarihinde başvurucuya teslim edilmiştir.

Olguları kanıtlama yükümlülüğü olan taraf

16. İçtüzüğün 29.2 maddesine göre “destekleyici bilgi ve belgeleri” sunmak başvurucunun görevidir.

Başvurucu tarafından sunulan yasal deliller

17. Başvurucu, Yüksek Mahkeme, Heyet ve Komisyonun tespitlerinin engelli olarak onun haklarını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Özelde başvurucu, kendisinin onaylı emeklilik için kalıcı engelli durumunun olmadığı tespitinde bulunduğu Komisyondan sunulan kanıtları dikkate alma başarısızlığını kanıtlamaya çalıştığı görülmektedir. Başvurucu Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın hangi maddesinin ihlal edildiğini belirtmemiş ancak 51. maddenin [Sağlık Güvenliği ve Sosyal Güvenlik] ihlal edildiği yönünde kanaatinin bulunduğu sonucuna varılabilir.

Başvurunun kabul edilirliliğinin değerlendirilmesi

18. Başvurucunun başvurusu hakkında bir karara varabilmek için Mahkeme'nin öncelikle Anayasa'da belirlenip Yasa ve İçtüzük'te ayrıntılı olarak açıklanan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini görüşmesi gerekmektedir.
19. Kabul edilirlilik kısıtları çerçevesini Anayasa'nın 113 (1 ve 7). maddesi belirlemiştir: Söz konusu madde şunu belirlemiştir:

1. Mahkeme, ancak yetkili taraflarca yasaya uygun şekilde yapılmış başvurular hakkında karar alır.

(...)

7. Bireyler, Anayasa ile güvence altına alınan bireysel hak ve özgürlüklerine yönelik kamu otoriteleri ihlalleri hakkında, yasalarla belirlenen kanun yollarını tükettikten sonra ancak başvuruda bulunmaya yetkilidirler.

20. Bundan başka Yasa'nın 48. maddesi şunu belirlemiştir:

Başvurucu, başvurusunda ihlal edildiği iddiasında bulunduğu hak ve özgürlüğünü açıkça belirtmek ve kamu otoritesinin hangi somut hükmüne itiraz etmek istediğini açıklamak durumundadır.

21. Son olarak İçtüzüğün 36. kuralı şunu belirlemiştir:

1. *Mahkeme istemleri yalnız şu hallerde görüşebilir:*
 - c) *İstem açık bir şekilde isnat edildiği zaman.*
2. *Mahkeme, açıkça isnat edilmeyip aşağıdaki kanaatlere varması durumunda istemleri reddedecektir:*
 - a) *İlk görünüş ispatı ile gerekçelendirilmediği zaman;*
 - b) *Sunulan olguların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerekçelendirmediği zaman;*
 - c) *Mahkeme, başvurusunun Anayasa ile güvence altına alınmış anayasal haklarının ihlal edilmediğini tespit ettiği zaman;*
 - d) *Başvurucunun kendi iddiasını yeterli şekilde kanıtlayamadığı zaman.*
22. *Başvurucu başvurusunda açıkça belirtmemekle birlikte Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmek istediği sanılmaktadır. Söz konusu madde şunu belirlemiştir:*
 1. *Sağlık güvenliği ve sosyal güvenlik yasayla düzenlenir.*
 2. *İşsizlik, hastalık, özürlülük ve yaşlılıkla ilgili temel sosyal güvenlik, yasayla düzenlenir.*
23. *Söz konusu 2003/23 sayılı Kosova Engelli Emekliği Yasasının 3. maddesi engellilik kriterlerini belirlemiştir:*
 - 3.1. *Engellilere yönelik emekli maaşından yararlanma hakkını kazanabilmesi için başvuruda bulunan kişinin Kosova'da sürekli yaşaması ve bu Yasa ile belirlenmiş şartları yerine getirmesi gerekir.*
 - 3.2. *Sağlık Komisyonu engellilere yönelik emekli maaşı için başvuruda bulunan kişinin sağlık durumunu tespit eder. Kişinin özürlülük oranı hakkındaki rapor yazılı olarak hazırlanıp şu öğelerden oluşur:*
 - a) *Başvuruda bulunan kişinin fiziki, işitme ve zihinsel durumu ile sağlık ya da özürlülük oranı hakkında teşhisi ve sağlık durumunun kötüleşmeye ve belirli hastalık ile sakatlığın başladığı tarihi içeren özel rapor. Teşhis sağlık, hastalık ve sakatlık durumunu olduğu gibi bu durumların, iş yapma imkanlarını kısıtlayan sakatlığın özel tanımı dâhil iş yapmalarına engel olduğunu açıklamaktadır.*
 - b) *Başvuruda bulunan kişinin günlük işler ve iş ödevleriyle ilgili olarak çalışma kabiliyeti hakkındaki değerlendirme ve daha önce çalışmış ise, iş yerinden alınacak referans.*
 - c) *Genel sağlık durumu, hastalık ya da sakatlık oranı göz önünde bulundurularak başvuruda bulunan kişinin her hangi bir sıfatla çalışıp çalışmayacağına dair değerlendirme,*
 - d) *Başvuruda bulunan kişinin ücretli işlerde çalışmasının imkânsız olduğu bir yıl daha uzun bir sürede özürlülük oranının tespit edilmesi*

e) Sürekli özürlülük hakkındaki tahmin

3.3. *Kapalı tipi kurumlarda kalan ya da bu kurumlara yerleştirilen kişiler ve yahut psikiyatri ya da dini kurumlar, özel okullar, cezaevleri ve engelli kişilere sosyal güvence sağlamak amacıyla Kosova Konsolide Bütçesi'nden mali destek alan diğer kurumlar dâhil engelli kişilerle ilgilenen kurumlardan sıralı yardım ve sürekli olarak mali destek alan kişiler, bu Yasa gereğince engellilere yönelik emekli maaş alma hakkını kazanamaz.*

3.4. *Çalışacak durumda olan ya da Kosova Vergi Yasası ile tanımlanan her hangi bir işyerinde çalışan ya da kendi isini kuran kişiye, engellilere yönelik emekli maaş alma hakkı verilmeyecektir. Çalışmakta olmak ya da kendi isini kurmak, kişinin çalışabilecek durumda ve kabiliyette olduğuna dair tahmini kanıtı anlamına gelmektedir. Engellilere yönelik emekli maaş alma hakkı, kişinin ise başladığı ya da kendi işini kurduğu günden itibaren yitirilmiş olur.*

24. 2003/23 sayılı Kosova Engelli Maaşları Yasasının 4.6 maddesi Komisyonun kararını dayandırabileceği kanıtlara atıfta bulunmaktadır. Söz konu madde şunu belirlemiştir:

Sağlık komisyonu, başvuran kişinin takdim ettiği genel sağlık durumu, sakatlık derecesi ya da inceleme ile hekim bulgularıyla ilgili sonuçlarına dayanarak aldığı kararını onaylayabilir. Başvuran tüm kişiler sağlık komisyonu tarafından yapılan sağlık muayenesi ile incelemelerden geçmelidir. Sağlık komisyonu başvuran kişi tarafından sunulan sağlık raporunu kabul etmek ya da ona uymak mecburiyetinde değildir, ancak karar vermekte göz önünde bulundurabilir.

25. Başvurucu başvurusunda Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. maddesinin ihlalini oluşturacak 2003/23 sayılı Yasanın ihlal edildiğini gösteren deliller sunmamıştır. Aslında Yasa, Komisyonun karar alırken başvurucu tarafından sunulan kanıtlara dayanmaması gerektiğini özellikle vurgulamıştır.

26. Anayasa Mahkemesi'nin KI 06/09 sayılı X başvuru v. Yüksek Mahkeme 215/2006 sayılı kararı, Bölge Mahkemesi 741/2005 sayılı kararı, Belediye Mahkemesi 217/2004 sayılı kararı davasına ilişkin kararında belirtildiği üzere:

"...Mahkeme ilk olarak Kosova'daki diğer mahkemelerin temyiz mahkemesi olmadığını ve söz konusu mahkemelerin yanlış karar vermeleri veya davanın olgularını yanlış değerlendirmelerine müdahale edemeyeceğini vurgulamak istemektedir. Mahkemenin rolü Anayasa ve diğer hukuki araçlarla sağlanmış hakların uygunluğunu sağlamak olup "dördüncü derece" mahkemesi gibi hareket edememektedir (Bkz. mutatis mutandis, Akdivar ve Diğerleri-Türkiye davası, 16 Eylül 1996 tarihli kararın 65. maddesi)

27. Öyle ki İçtüzüğün 36 (2b) kuralına göre başvurunun açıkça temelden yoksun olduğu ortaya çıkmaktadır. Söz konusu kural şunu belirlemiştir: *Mahkeme, açıkça isnat edilmeyip aşağıdaki kanaatlere varması durumunda istemleri reddedecektir: Sunulan olguların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerektirmediği zaman".*

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 maddesi, Yasa'nın 20. maddesi ve içtüzüğüün 56.2 kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi'nin 7 Mart 2012 tarihinde yapılan danışma ve duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak REDDİNE karar vermiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesi uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Robert Carolan, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza